

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quomodo miratus est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

VERSUS 8.

Et respondens centurio, ait: Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.

QVÆSTIO I.

Quomodo non erat dignus ut intraret sub tectum?

Lectio con-
stituta.

§.1. **I**am videtur audisse leprosum sanatum verbo; itaque tantum rogat, ut verbo dicat, iubeat, velit; fore sanum famulum. *ἀπε λῳγῶ, dic verbo*, alia exemplaria *ἀπε λῳγῶν, dic verbum*. Brugenſis testatur multos habere, *λῳγῶν*, octo Parisienſium, alioſque *λῳγῶ*, omnes apud Lucam habent *λῳγῶ*, ita & Syrus *בְּרִיָּה אֲמַר בְּמַלְלֵהָ* Amar bemelleha, *dic in verbo*. Dignum se negat, *ἐκείνῳ*, hoc est, idoneum, vel sufficientem, qui Christum domo excipiat.

§.2. Reuera dignus non erat; sed hæc cognitio sui, cuiusque humilitas est; ut peccatores nos esse sciamus. Augustin. Serm. 6. de verbis Domini. *Audiuimus cum Euangelium legeretur, fidem nostram in humilitate laudari.* Humilitate *Ad domum quippe centurionis cum se promitteret Dominus* *fit dignus.* Iesus iterum ut puerum eius sanaret, iller respondit: *Non sum* *qui non est* *virtute.* dignus, ut sub tectum meum intres; sed tantum dic verbo, & sanabitur. Dicendo se indignum, praestitit dignum, non in cuius parietes, sed in cuius cor Christus intraret. Neque enim hoc diceret, cum tanta fide & humilitate; nisi illum, quem timebat intrare in domum suam, corde gestaret. Nam non erat magna felicitas, si Dominus Iesus intraret in parietes eius, & non esset in pectore eius. Magister quippe humilitatis & verbo & exemplo, discubuit & in domo cuiusdam Pharisei superbi, nomine Simonis. Et cum in domo eius recumberet, non erat in corde eius, ubi caput filius hominis reclinarer. Dignitas autem quæcunque in creatura esse potest, a solo creatore est. Interim hic quoque apparet centurionem Christi diuinitatem credidisse. Diuinam potentiam itaque Christo adscribit, dum ei vitæ & necis arbitrium tribuit. Vni verbo sanitatem acceptam refert. Quod nisi Christus suam potestatem diuinam asseri voluisset, sine dubio reclamasset, & in Deum totam operis laudem reuulſer, sibi nihil adscripſisset, ut Actor. 14. Paulus & Barnabas fecerunt.

VERSUS 9.

Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alii, veni & venit; & seruo meo fac hoc, & facit.

QVÆSTIO I.

Quid illa excusatione centurio indicare voluit?

Centurio
alteri sub-
ditus oper-
batur ab-
sens.

§.1. **O**stendere conatur non opus esse praesentia redemptoris. Nam si ego sub aliena potestate constitutus, solio tamen verbo multa facio; nam milites obediunt & imperata exequuntur absens, quanto magis tu omnia poteris? ceder morbus tuo etiam absens imperio. Ita S. Augustin. l. 1. Sermone in monte. Fuit quædam in lectione diuersitas, Beza legit, ut refert Maldon. *ἐν ἐξουσίᾳ, in potestate*, vel *super potestatem*, sed editione posteriori correxit, & ait *Excep-*

ἐξουσίᾳ vocari, qui scilicet est sub aliena potestate: Syrus *ܕܡܚܒܬܐ ܕܡܚܒܬܐ* deribcher si bultana, quod noster interpretes charitatis causa addidit, *constitutus*, ex Luca sumptum est, qui habet *παρὰ τὴν ἐξουσίαν*.

§.2. Nam & ego. Beza deprauari sententiam illa versione putat, non enim a pari argumentatur plenus fidei. Hoc vero est nodum in scirpo quærere. Tam enim a minore ad maius argumentum est, cum dicit: Nam & ego, quam si dicat: Etenim ego. Vtraque locutione causa redditur; cur Christus maior possit absens verbo, cum ipse multis modis minor nonnulla sic peragat. Nec probo quod Franciscus Lucas ait. [Ratio ista non ita perspicua est, dum iuxta nostram editionem legitur, Nam & ego, quamuis ita complures alii transferant, etiam Syrus ipse *ܕܡܚܒܬܐ ܕܡܚܒܬܐ* aph ana ger, nisi hoc aut simili modo intelligas: Nam & ego homiliter sim sub alterius potestate, tamen quia habeo sub me alios, multa solo iussu perficio, ut post illud: Nam & ego, comma fiat; referaturque illud, non ad proximum homo sum sub potestate, sed ad istud, secundum rem, dico huic vade, & vadit; & alio &c. tamen coniunctio intercedat.] Clarissima est enim. Tu absens poteris: nam & ego sub aliena potestate constitutus sum, & dico huic vade, & vadit; eadem sane in græco & Sy. o est ratio. Augustin. sane intellexit: Si ego homo sub potestate, iubendi habeo potestatem; quid tu non posses, cui omnes seruiunt potestates? Militari probari illa sententia demonstrat Augustinus lib. 22. c. 74. contra Faustum Manichæum. Eius fidem laudat, desertionem militum non imperat.

VERSUS 10.

Audiens autem Iesus miratus est, & dixit.

QVÆSTIO I.

Quomodo miratus est?

§.1. **M**anichæi hinc docebant, Christum quædam ignorasse. Miratio est enim rerum quæ inopinatio accidit, quarum causæ ignorantur. Hunc in modum quidem homines mirantur, dum ignorant, dum noua putant, & insolita. Deus autem miratur, & irascitur, dum in modum mirantis agit, aut irati, dum ostendit rem magnam esse, & miram hominibus. Ita Augustinus; mirando laudant. Nec sic locutus fuisset centurio, nisi cor eius intasset Christus, qui nolebat, Christum tectum suum subire.

Responder Augustin. de Gen. li. contra Manich. lib. 11. Vidit ergo Deus lucem, quia bona est: quibus verbis non ostenditur eluxisse Deo insolitum bonum, sed placuisse perfectum. Quod si dictum esset, miratus est Deus lucem, quia bona est, quantum clamarent? quantum litigarent? Admiratio enim reuera de rebus insperatis nasci solet, & tamen legunt isti, & laudant Dominum nostrum Iesum Christum in Euangelio admiratum esse fidem credentium. Quis autem in illa fecerat ipsam fidem, nisi ipse qui eam mirabatur? Quod si & aliam eam fecisset, ut quid miraretur qui praescius erat? Si solum Manichæi questionem istam, videant quia & illa solui potest. Si autem non soluit, quid ista reprehendunt, quæ ad se nolunt pertinere, cum illa quæ ad se pertinere dicunt, non nouerint? Quod enim mirabatur Dominus noster, nobis mirandum esse significat, quibus adhuc est opus sic moueri. Omnes ergo tales motus eius non perturbati animi sunt signa, sed doctus Magistri. Sic sunt & verba veteris Testamenti, quæ non Deum infirmum docent, sed nostra infirmitati blandiuntur. Nihil enim de Deo digne dici potest. Nobis tamen ut nutriatur fides, & ad ea perueniamus, quæ nullo humano sermone dici possunt, ea dicuntur quæ capere possumus.

Qvæ.